

Lausuntopyyntö: Lausuntopyyntö päätösluonnoksesta Julkishallinnon taloushallinnon, hallintoasiain ja tiedonhallinnan asiakirjojen ja tietoaineistojen pysyvä säilytys

Lausuntopyynnön diaarinumero: KA/2657/28.02.01/2024

Lausunnon pyytäjä: Kansallisarkisto

Lausunto

Rovaniemen kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua Kansallisarkiston päätösluonnoksesta ja antaa seuraavan lausunnon.

Yleiset huomiot ja mahdolliset kehittämissuositukset päätösasiakirjaan Julkishallinnon taloushallinnon, hallintoasiain ja tiedonhallinnan asiakirjojen ja tietoaineistojen pysyvä säilytys

Päätösluonnosasiakirja on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

Rovaniemen kaupunki kehottaa kuitenkin vielä harkitsemaan, tulisiko itse päätösasiakirjaan sisällyttää luettelo niistä asiakirjoista, jotka Kansallisarkisto määrää pysyvästi säilytettäväksi eli arkistoitavaksi. Tällöin arkistoitavaksi määrätyt asiakirjat olisivat koottuna yhdessä luettelossa eikä niitä tarvitsisi etsiä erikseen päätöksen liitteenä olevista taulukoista, vaikkakin liitetaulukot ovat välttämättömiä päätöksen tulkitsemiseksi oikein.

Yleiset huomiot ja mahdolliset kehittämissuositukset perustelumuistioasiakirjaan

Perustelumuistioasiakirja on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.

Rovaniemen kaupunki pitää yleisesti ottaen hyvänä sitä, että Kansallisarkisto on viimevuosien seulontapäätöksissä ja muissa julkista hallintoa koskevissa päätöksissä laatinut päätöstä selventävän ja taustoittavan perustelumuistion.

Yleiset huomiot ja mahdolliset kehittämissuositukset liitteeseen 3 Taloushallinto

Pysyvään säilytykseen eli arkistoitavaksi ehdotetut taloushallinnon asiakirjat vaikuttavat olevan pitkälti samoja, kun ne asiakirjat, jotka ovat tälläkin hetkellä kunnissa arkistoitavia asiakirjoja Kansallisarkiston aiemman seulontapäätöksen (KA 158/43/01) perusteella. Taloushallinnon asiakirjojen osalta päätös ei siten vaikuta aiheuttavan juurikaan muutoksia kuntien asiakirjahallinnolle ja arkistotoimelle.

Kaupungin näkemyksen mukaan seuraavat asiakirjat tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi:

- viranhaltijapäätös lyhytaikaisesta lainanotosta

Kunnan koosta riippuen viranhaltijat voivat tehdä päätöksiä suurienkin lainojen ottamisesta. Tällaisilla asiakirjoilla on kaupungin näkemyksen mukaan arkistollista arvoa julkisen hallinnon rahoittamista kuvaavina asiakirjoina, jonka vuoksi lainanottoa koskevat asiakirjat tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi.

Kaupunki kiinnittää lisäksi huomiota seuraavien asiakirjojen arkistointiin:

- yhteenveto talous- ja toimintasuunnitelmasta annetuista lausunnoista

Riippuen kuntien toimintatavoista, lausunnoista ei välttämättä muodosteta yhteenvetoja, vaan lausunnot saatetaan sellaisenaan tuoda osaksi päätöstä tai erillisiksi liitteiksi päätökseen talous- ja toimintasuunnitelmasta.

- kiinteää omaisuutta koskeva kauppakirja

Päätöksen perustelumuistiossa sivulla 8 Kansallisarkisto kirjoittaa, että: *"Kunnat ja hyvinvointialueet omistavat rakennettua omaisuutta. Niiden osalta pysyvään säilytykseen esitetään kiinteää omaisuutta koskevia päätöksiä ja kauppakirjoja."* Kaupunki pyytää tähän kohtaan Kansallisarkistolta täsmennystä, että onko Kansallisarkiston tarkoituksena määrätä kiinteistöjen kauppakirjojen lisäksi arkistoitaviksi myös rakennuksia ja rakennelmia koskevat kauppakirjat?

Yleiset huomiot ja mahdolliset kehittämissuositukset liitteeseen 4 Hallintoasiat

Pysyvään säilytykseen eli arkistoitavaksi ehdotetut hallintoasioiden asiakirjat vaikuttavat olevan pääasiassa samoja, kun ne asiakirjat, jotka ovat tälläkin hetkellä kunnissa arkistoitavia yleishallinnon asiakirjoja Kansallisarkiston aiemman seulontapäätöksen (KA 158/43/01) perusteella. Hallintoasioiden asiakirjojen osalta päätös ei siten vaikuta aiheuttavan suuria muutoksia kuntien asiakirjahallinnolle ja arkistotoimelle olettaen, että Kansallisarkiston tarkoituksena on määrätä nyt ehdotetut asiakirjat arkistoitavaksi vain yleishallinnon tehtävien osalta. Useat kuntien substanssitehtävien johdosta käsittelemät asiat ovat hallintolainsäädännön tarkoittamia hallintoasioita, mutta tässä yhteydessä Kansallisarkisto viitanee hallintoasioilla yleishallinnollisiin tuki- ja ylläpitotehtävien asioihin.

Kaupungin näkemyksen mukaan seuraavat asiakirjat tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi:

- palvelun järjestämistä koskeva viranhaltijapäätös liitteineen

Kunnan koosta riippuen palveluiden järjestämisestä päättämisen toimivaltaa on voitu delegoida laajastikin toimielimiltä viranhaltijoille. Siten osassa kuntia toimielinten tekemien edellä mainittujen päätösten määrä saattaa olla vähäinen. Kaupungin näkemyksen mukaan tällaiset päätökset ovat arkistolliselta arvoltaan yhtä arvokkaita organisaation toiminnan kehitystä kuvaavina asiakirjoina riippumatta siitä kuka päätöksen on tehnyt. Tämän vuoksi edellä mainituista viranhaltijapäätöksistä ainakin palveluiden järjestämistä koskevat viranhaltijapäätökset tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi.

- toimikunnan kokousmuistio

Kansallisarkisto on määräämässä työryhmien, neuvottelukuntien, neuvostojen ja johtoryhmien pöytäkirjat ja muistiot ja jopa yksikkö- ja osastokokousten pöytäkirjat ja muistiot arkistoitaviksi asiakirjoiksi. Kaupungin näkemyksen mukaan hallintolakia soveltavien erityistä tehtävää hoitavien toimikuntien kokousmuistioilla on huomattavasti suurempi arkistollinen arvo kuin esimerkiksi vapaamuotoisten yksikkö- ja osastokokousten muistioilla, jonka vuoksi toimikuntien kokousmuistiot tulisi ennemminkin määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi.

- oikaisuvaatimus

Kunnissa oikaisuvaatimukset käsitellään tyyppillisesti toimielimissä, jolloin ne ovat toimielimen päätöksen kannalta merkityksellisiä asiakirjoja. Kuntien toimintatavoista riippuen oikaisuvaatimuksia ei välttämättä aina oteta toimielinten päätösten liitteiksi. Oikaisuvaatimukset sisältävät kaupungin näkemyksen mukaan arkistollisesti arvokasta tietoa viranomaisten hallintopäätösten lainmukaisuudesta ja hallinnon asiakkaiden suhtautumisesta julkisen vallan käyttöön, minkä vuoksi toimielinten käsittelemät oikaisuvaatimukset tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi.

Kaupungin näkemyksen mukaan seuraavia asiakirjoja ei tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi:

- yksikkö- ja osastokokouksen kokousmuistio

Mikäli yksikkö- ja osastokokouksien kokousmuistiolla viitataan vapaaehtoisesti ja -muotoisesti laadittaviin työpaikkamuistioihin, joiden laatimiseen ei ole olemassa velvoitetta, kaupunki ei näe tarkoituksenmukaisena, että tällaisia asiakirjoja arkistoitaisiin. Tällaisten asiakirjojen luonne viranomaisen asiakirjoina, joita Kansallisarkisto voisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi on vähintään tulkinnanvarainen, minkä vuoksi asiakirjoja ei tulisi tästäkään näkökulmasta määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi.

- neuvonta- ja ohjaustoiminnan vastaus

Kansallisarkisto ehdottaa arkistoitaviksi asiakirjoiksi hallintolain 8 §:n johdosta viranomaisen antamia vastauksia. Kaupungin näkemyksen mukaan tällaisia asiakirjoja ei ole tarkoituksenmukaista arkistoida eikä niiden arkistointi tulisi olemaan käytännöllisistä syistä muutenkaan täysin mahdollista. Hallintolain 8 §:n johdosta annetuissa vastauksissa on kyse hallinnon asiakkaan neuvonnasta siihen, miten hallintoasia menettelyllisesti käsitellään viranomaisessa. Toisin sanoen neuvoja annetaan siitä, miten asia voidaan saattaa vireille, mitä asiakirjoja asiakkaan tulee toimittaa, mitä käsittelyvaiheita hallintoasiaan kuuluu, kuka asiaa käsittelee ja millaiset käsittelyajat kyseisillä hallintoasioilla keskimäärin on. Kaupungin näkemyksen mukaan tällaiset rutiininomaiset vastaukset yleisestä hallintomenettelystä eivät omaa arkistollista arvoa. Tämän lisäksi edellä mainittuja vastauksia voidaan antaa hallinnon asiakkaalle suullisesti asiakaspalvelupisteillä ja puhelimitse, minkä vuoksi vastauksia ei kaikissa tilanteissa dokumentoida lainkaan. Vastauksia saatetaan antaa paljonkin, ja niitä voidaan antaa myös yksittäisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden työ sähköposteista, minkä vuoksi vastausten arkistointia varten tehtävä talteenotto ja sen seuranta vaatisivat asiakirjojen arkistolliseen arvoon nähden kohtuutonta työmäärää. Edellä kuvatuista syistä neuvonta- ja ohjaustoiminnan tuloksena muodostuvia vastauksia ei tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi.

- tietopyyntöjen käsittelyn raportit

Julkisuuslain mukaisten tietopyyntöjen käsittelystä ei lähtökohtaisesti laadita raportteja. Kaupungin näkemyksen mukaan ei ole tarkoituksenmukaista määrätä sellaisia asiakirjoja arkistoitaviksi asiakirjoiksi, joita ei lähtökohtaisesti laadita.

Kaupunki kiinnittää lisäksi huomiota seuraavien asiakirjojen arkistointiin:

- työryhmän kokousmuistio, pöytäkirja

Verrattuna Kansallisarkiston aiempaan seulontapäätökseen (KA 158/43/01), jota on sovellettu vuodesta 2002 alkaen, määräys työryhmien muistioiden ja pöytäkirjojen arkistoinnista on uusi. Kaupunki kaipaa tässä kohtaa Kansallisarkistolta täsmennystä, että viitataan tässä kohtaan työryhmällä hallintopäätöksellä, kuten toimielimen tai viranhaltijapäätöksellä, perustettuun työryhmään, kuten päätösluonnos antaa olettaa? Asian tulisi tämentää joko liitetaulukon 4 tai päätöksen perustelumuiistioon.

- vahingonkorvausasioiden vastineet, pöytäkirjat ja muistiot

Verrattuna Kansallisarkiston aiempaan seulontapäätökseen (KA 158/43/01), jota on sovellettu vuodesta 2002 alkaen, määräys vahingonkorvausasioiden vastineiden, muistioiden ja pöytäkirjojen arkistoinnista on uusi. Kansallisarkisto on nyt määräämässä henkilövahinkoja koskevat vahingonkorvauspäätökset arkistoitaviksi, mutta ei esinevahinkoja koskevia vahingonkorvauspäätöksiä. Kaupunki kaipaa päätökseen täsmennystä sen osalta, minkä vahinkolajien vastineet, pöytäkirjat ja muistiot ollaan määräämässä arkistoitaviksi asiakirjoiksi.

- viranomaisten väliseen kyselyjen tekemiseen ja vastaamiseen liittyvät vastaukset, raportit ja yhteenvedot

Kaupungin käsityksen mukaan viranomaiset lähettävät toisilleen paljonkin erilaisia ja merkittävydeltään vaihtelevia kyselyjä. Kaupunki ei näe tarkoituksenmukaisena, että jokainen viranomainen arkistoiisi tällaisista kyselyistä vastauksia, raportteja ja yhteenvedoja, vaan arkistointi tulisi tapahtua siinä viranomaisessa, joka on laatinut kyselyn

Yleiset huomiot ja mahdolliset kehittämissuhteet liitteeseen 5 Tiedonhallinta

Pysyvään säilytykseen eli arkistoitavaksi ehdotetut tiedonhallinnan asiakirjat ovat osittain uusia verrattuna niihin asiakirjoihin, jotka Kansallisarkisto on aiemmassa seulontapäätöksessään (KA 158/43/01) määrännyt arkistoitaviksi asiakirjoiksi. Tiedonhallinnan asiakirjojen arkistoinnin osalta päätös kaipaa joitain täsmennyksiä, joista kaupunki lausuu alla.

Kaupungin näkemyksen mukaan seuraavat asiakirjat tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi:

- tiedonhallinnan järjestämishoje, tietosuojapolitiikka, ICT-kehityssuunnitelmat

Kaupungin käsityksen mukaan kunnissa tiedonhallinnan järjestämishojeet, tietosuojapolitiikat ja ICT-kehityssuunnitelmat hyväksytään tyypillisesti toimielinten hallintopäätöksellä, jonka vuoksi ne ovat kunnissa arkistoitavia asiakirjoja toimielinten päätösten liitteinä. Kaupunki pitäisi tarkoituksenmukaisena, että tiedonhallinnan järjestämishojeet, tietosuojapolitiikat ja ICT-kehityssuunnitelmat määrättäisiin arkistoitaviksi asiakirjoiksi riippumatta siitä, kuka niiden hyväksymisestä päättää.

Kaupungin näkemyksen mukaan seuraavia asiakirjoja ei tulisi määrätä arkistoitaviksi asiakirjoiksi:

- tietojärjestelmäluettelo

Kunnallisilla viranomaisilla ei ole velvoitetta ylläpitää tiedonhallintamallin ulkopuolista tietojärjestelmäluettelo. Tämän vuoksi kaupunki ei näe tarkoituksenmukaiseksi tietojärjestelmäluettelon erillistä arkistointia tiedonhallintamallin sisältämien tietojärjestelmätietojen lisäksi.

Kaupunki kiinnittää lisäksi huomiota seuraavien asiakirjojen arkistointiin:

- tiedonhallintamalli, asiakirjajulkisuuskuvaus

Tiedonhallintamalli ja asiakirjajulkisuuskuvaus ovat jatkuvasti päivittyviä kuvauksia, joihin saatetaan tehdä useinkin eri kokoisia muutoksia. Riippuen näiden laatimiseen käytetystä työkalusta, voi kuvausten jokaisen eri version arkistointi olla työlästä ja joiltain osin mahdotontakin. Kaupunki ehdottaa, että tiedonhallintamallin ja asiakirjajulkisuuskuvausten arkistoinnissa sovellettaisiin jonkinlaista otantaa, jossa kuvauksista otetaan talteen arkistoitavat versiot tiettyinä ennalta määriteltynä hetkinä, kuten viiden vuoden välein.

- rekisteröintitiedot

Asiarekisterin rekisteritietojen arkistointi on kaupungin näkemyksen mukaan tarkoituksenmukaista ja tarpeellista ainakin asianhallintajärjestelmien osalta, sillä rekisteröintitiedot toimivat hakumetatietoina arkistoitaviin asiakirjoihinkin. Rekisteröintitietojen arkistointi mahdollistaa viranomaisen hallintoasioiden käsittelyn määrällisen tutkimuksen, ja toisaalta rekisteröintitiedot antavat kuvaa siitä, millaisia asioita viranomaiset ovat eri aikakausina käsitelleet, minkä vuoksi rekisteröintitiedot omaavat merkittävääkin arkistollista arvoa. Päätöksen soveltaminen asianhallintajärjestelmien ulkopuolella olevien asiarekisteriin kuuluvien rekisteröintitietojen osalta voi kuitenkin olla hyvinkin haastavaa. Esimerkiksi virkaan rekrytointi on asiarekisteriin rekisteröintiä edellyttävää asiansäilytystä, mutta rekrytointijärjestelmästä voi olla haastavaa arkistoida varsinkin määräajan säilytettävien asiakirjojen rekisteröintitietoja. Kaupunki ehdottaa, että arkistoitavia rekisteröintitietoja olisivat vain asianhallintajärjestelmissä olevat rekisteröintitiedot.